

Sanna Saksela-Bergholm

Behöver vi ett invandrarråd?

En kartläggning över intresset för ett
invandrarråd i Jakobstadsregionen

Sanna Saksela-Bergholm

Behöver vi ett invandrarråd?

**En kartläggning över intresset för ett
invandrarråd i Jakobstadsregionen**

**MIGRATIONS-
INSTITUTET**

Utredningen har finansierats av
Ab Jakobstadsregionens Utvecklingsbolag Concordia

Copyright @ Migrationsinstitutet

Utgivare: Migrationsinstitutet/Centret för Svenskfinland

http://www.migrationinstitute.fi/sv/centret_for_svenskfinland

Layout: Jouni Korkiasaari & Kaisu Issakainen

Omslagsbild: <http://www.freepik.com> (723515 & 973836)

Publikationer 5, 2016

ISBN 978-952-7167-15-1 (tryckt)

ISBN 978-952-7167-16-8 (eBook)

ISSN 2343-3507 (tryckt)

ISSN 2343-3515 (eBook)

Painosalama Oy, Turku 2016

Innehållsförteckning

Figurer och tabeller	4
Förord	5
1. Inledning.....	6
2. En fristående integrationsenhet söker nya former.....	8
3. Forskningsmaterial och metoder	12
4. Invandraråd i Finland.....	15
5. Åsikter om behovet av ett samarbetsorgan.....	21
6. Sammanfattning.....	34
Litteratur	39
Yhteenveto.....	41
Bilagor	43

Figurer och Tabeller

Figurer

Figur 1. Invandrare i Jakobstadsregionen 31.12.2014	7
Figur 2. Grupparbete: Tankar och förslag över hur man kunde förbättra invandrarnas deltagande	23

Tabeller

Tabell 1. Integrerande verksamhet inom tredje sektorn.....	10
Tabell 2. Samarbetsprojekt i Jakobstadsregionen.....	11
Tabell 3. En kategorisering över invandrarråd	16
Tabell 4. Invandrarrådets representanters förslag förslag om främjandet av etniska relationer.....	20
Tabell 5. En sammanfattning över språkstuderandens önskemål.....	22
Tabell 6. Några valda ord över integration	25
Tabell 7. Förslag till samarbetsnätverk	26
Tabell 8. Sammanfattning över resultaten.....	36
Tabell 9. Rekommendationer	38

Förord

Invandrarnas antal har ökat markant i Finland under den senaste tiden, också i Jakobstadsregionen. Detta leder till utmaningar för alla som berörs av invandringen, för såväl invandrarna själva som för myndigheter, beslutsfattare och företrädare för näringslivet samt övriga kommuninvånare. Tanken med utredningen Behöver vi ett invandrarråd? är att utröna huruvida det finns förutsättningar för ett funktionellt samarbetsorgan i Jakobstadsregionen för dessa parter och i vilken form ett eventuellt samarbetsorgan kunde gestaltas.

Denna utredning har gjorts i samarbete med Integrationsenheten i Jakobstad och utvecklingsbolaget Concordia. I utredningen kartläggs invandrarnas och de förtroendevaldas synpunkter om behovet av ett gemensamt samarbetsorgan i Jakobstadsregionen. Vidare kartläggs även i viss mån de befintliga invandrarråden i Finland. Utgående från kartläggningen, presenteras en lämplig modell som kunde passa i Jakobstadsregionen. I samband med utredningen arrangerades ett seminarium den 14 april 2016 kring temat, där aktörer inom olika instanser, såsom beslutsfattare, myndigheter, företrädare för kultur och idrott samt näringslivet var representerade. Seminariet kan betraktas som ett första steg mot ett mera systematiskt samarbete mellan parterna.

Jag vill rikta ett stort tack till Sanna Saksela-Bergholm för ett väl utfört arbete. Tack även till informationschef Jouni Korkiasaari och informationsassistent Kaisu Issakainen för deras instatser beträffande utformningen av layouten för rapporten. Ytterligare vill jag rikta ett varmt tack till Migrationsinstitutets chef Tuomas Martikainen och docent Ismo Söderling för konstruktiva kommentarer angående manuskriptet. Vidare har utredningen fått sin form genom fruktbara diskussioner med integrationskoordinator Eva-Maria Emet och projektledare Johanna Backman. Tack till er också!

Utredningen beställdes av utvecklingsbolaget Concordia och utfördes av forskardoktor Sanna Saksela-Bergholm som var anställd vid Migrationsinstitutet/Centret för Svenskfinland under våren 2016. Förhoppningen är att de aktörer som tar del av rapporten kan tillämpa resultaten i utredningen i lämpliga sammanhang.

10 november 2016

Magnus Enlund, Projektledare

Migrationsinstitutet/Centret för Svenskfinland

1. Inledning

Dagens samhällsutveckling kännetecknas allt mer av globalisering och mångfald. Samhällsutvecklingen påverkas allt oftare av migrationstendenser i olika länder (Castles & Miller 2009). Migrationen medför olika utmaningar med sig som framförallt lokala myndigheter och tredje sektorns aktörer kämpar med. En lyckad integration är en krävande uppgift som fordrar även öppen interaktion, tolerans och kulturell medvetenhet (Blomberg-Kroll m.fl. 2008, Kivisto & Wahlbeck 2013). Det här syns även i dagens Finland både nationellt och lokalt. För att dryfta frågor kring etniska minoritetens och invandrare har man grundat ETNO – Delegationen för etniska relationer som verkar i anslutning till justitieministeriet. På lokalnivå har många kommuner grundat antingen en mångkulturell nämnd eller ett invandrarråd som samrådsorgan för att hjälpa till med att förena de olika parterna. Tills vidare saknas uppgifter om antalet samrådsorgan i de finska kommunerna, men som denna preliminära kartläggning visar så finns det en hel del informella och formella aktörer både inom den tredje och i den offentliga sektorn som är intresserade av att samarbeta i invandrar- och flyktingfrågor.

Kommunerna uppmantras att tillsätta ett samarbetsorgan antingen inom en kommun eller att skapa ett sektorövergripande samarbete på lokal nivå i *Lagen om främjande av integration*, (1386/2010). Det här syns i praktiken i form av nätverk, invandrarråd eller i form av mångkulturella nämnder i vårt land. I kartläggningen för denna utredning framkom det att de flesta av de femton kontaktade kommunerna har antingen nyligen grundat ett invandrarråd eller en mångkulturell nämnd. Förutom huvudstadsområdet (Helsingfors, Esbo och Vanda) där rådgivande organ grundades redan i mitten av 90-talet (Helsingfors och Esbo) och ett par år senare, år 2001 i Vanda, så har de flesta samarbetsorganen grundats fr.o.m. slutet av 2000-talet. Många har grundats under loppet av året 2015, såsom i Uleåborg, Karleby och Åbo. Gemensamt för dessa samarbetsorgan är att de strävar till att främja invandrarnas ställning i deras vardag och förstärka deras deltagande i samhällsutvecklingen.

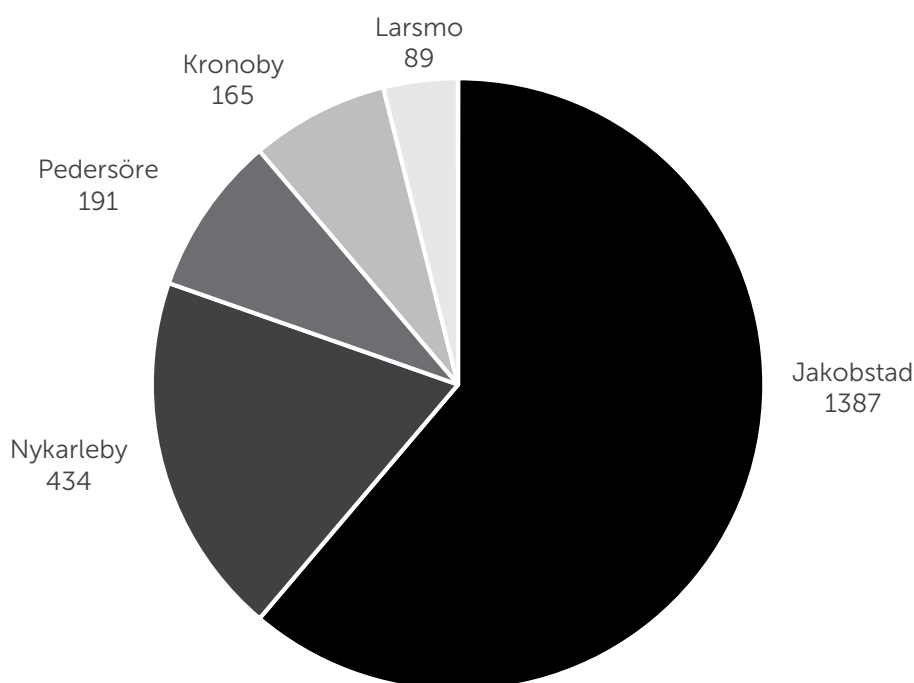
Målsättningen var att kartlägga om det finns ett behov av ett samarbetsorgan i form av ett nätverk eller ett invandrarråd mellan invandrare, myndigheter och tredje sektorns aktörer i Jakobstadsregionen. Utredningens målsättning var också att kort beskriva andra invandrarråd eller nämnder som finns i Finland och analysera en modell som kan passa det kommande samarbetsorganet i Jakobstadsregionen. Forskningsfrågorna var följande:

1. Finns det behov av ett samarbetsorgan mellan invandrare, myndigheter och tredje sektorns aktörer i Jakobstadsregionen?
2. Vilken slags modell av ett invandrarråd kunde fungera optimalt för det kommande samarbetsorganet i Jakobstadsregionen?

Tidsperioden för utredningen var februari–april 2016. Utredningen utfördes av Migrationsinstitutet/Centret för svenskfinland och beställdes av Utvecklingsbolaget Concordia och förverkligades också i samarbete med Integrationsenheten i Jakobstadsregionen.

Hittills finns det inget gemensamt samarbetsorgan som ett invandrarråd eller en mångkulturell nämnd som kunde representera invandrarna och deras intressen i Jakobstadsregionen. Integreringsarbetet sker på regional nivå i Jakobstadsregionen, m.a.o. lokala myndigheter har skapat regionala samsarbetsnätverk. Det finns även en hel del aktiva aktörer inom tredje sektorn som samarbetar med invandrare, men tills vidare saknas ett gemensamt nätverk som skulle binda myndigheter, invandrare och tredje sektorn samman. I slutet av år 2014 var 2 266 invandrare bosatta i Jakobstadsregionen som består av fem tvåspråkiga kommuner: Jakobstad (1 387 invandrare), Kronoby (165 invandrare), Larsmo (89), Pedersöre (191 invandrare) och Nykarleby (434 invandrare) (se Figur 1) (Finlands officiella statistik (29.3.2016)).

Figur 1. Invandrare i Jakobstadsregionen 31.12.2014

Källa: Finlands officiella statistik (29.3.2016)

2. En fristående integrationsenhet söker nya former

Sedan 2010 har det funnits ett organiserat samarbete för flyktingarbete i Jakobstadsregionen. Arbetet koordinerades av en flyktingkoordinator fram till Mars 2014. I april 2014 anställdes en integrationskoordinator som bredd skulle koordinera integrationsverksamheten för invandrare oberoende av bakgrund, mellan de fem samarbetsområdena Jakobstad, Kronoby, Larsmo, Nykarleby, och Pedersöre. En omorganisering av verksamheten var nödvändig för att kunna svara mot de krav på integrationstjänster som ålagts kommunerna.

2015 aktualiserades frågan hur man ska organisera verksamheten i väntan på en vård- och regionförvaltningsreform, där invandringsarbetet inte längre skulle höra till det sociala området. En fristående integrationsenhet blev resultatet, med målsättningen att etablera en organisationsmodell som stöder verksamheten, med utrymmen som är funktionella och verksamheten samlad. Organisationsförändringen genomfördes 1.1.2016 där Jakobstad och koncernförvaltningen blev ansvariga för integrationstjänsterna för samarbetskommunerna. (Jakobstadsregions integrationskoordinator, intervju 20.04.2016).

Kommunerna har ett gemensamt integrationsprogram. Målsättning, planering och koordinering är gemensamma för alla kommuner och arbetet koordineras av integrationskoordinatören. Till integrationskoordinatörens främsta arbetsuppgifter hör att koordinera och leda samt utveckla integrationsarbetet i Jakobstadsregionen. Utöver det skall koordinatören bland annat samarbeta med olika sektorer och främsta aktörer inom området såsom 'THL, NTM-centralen, Migrationsverket, Inrikesministeriet, arbetsgrupper, Samarbetsnämnden i Pedersöreregionen, TE-byrån, flyktingförläggningen, utbildare, sjukvård, socialarbetare'. (Linder 2014:10). För integrationsarbetet finns ett samarbetsavtal från 2016 där formerna för ett regionalt samarbete är beskrivna. Det handlar om arbetet för en god integration i samarbete med andra, organisering i flyktingmottagning, ordnande av service och bastygghet, kontakter och samarbete mellan myndigheter och kommuner, rådgivning, information, attitydfostran och lagstadgade ersättningar. (Jakobstadsregions integrationskoordinator, intervju 20.04.2016).

En service- och rådgivningspunkt skall förhoppningsvis ännu i år öppnas i anslutning till integrationsenheten. Vi står inför ett paradigmskifte: från synen på flyktingar och invandrare som "socialens kunder", till kommuninvånare med lika rätt till service och handledning. Profilen ska förnyas och tillgängligheten bokstavligen förbättras.

En del klienter behöver träffa en socialarbetare och de tjänsterna köps av social- och hälsovårdsverket i Jakobstad. För Kronobys del köps de av Karleby stad eftersom de samarbetar i social- och hälsovårds frågor med Karleby stad. Driftskostnaderna för integrationsverksamheten fördelas mellan kommunerna utifrån den procentuella andelen invandrare i respektive kommun.

Mycket av Jakobstadsregionens modell bygger på nätverksarbete. I Jakobstadsregionen samarbetar bland annat följande nätverk kring invandrarärenden¹:

- "Ett övergripande nätverk"
- "Vuxenutbildarna"
- "Pedagogiskt nätverk för låg- högstadierna och gymnasierna"
- "De multiprofessionella"
- "Volontärer"
- Invandranätverket (planeras som bästa).

"Ett övergripande tvåspråkigt nätverk" för alla kommuner. Nätverket består av s.k. "upprätthållare", myndigheter och övriga beslutsfattare/aktörer som står i kundkontakt till invandrare. I nätverket finns representanter från polisen, magistraten, FPA, TE-byrån, flyktingförläggningen, flyktingbyrån, idrott och kultur i varje kommun, en representant för vuxenutbildning, en representant för grundläggande utbildning, församling och en sammankallande koordinerare. Nätverket fokuserar på samarbetsparternas strukturella frågor. De träffas två gånger i året.

"Vuxenutbildarnas" syfte är att fungera som ett verksamhetsnätverk där utbildarna kan utbyta erfarenheter, diskutera och få nya idéer. I nätverket finns representanter från högskolor, andra stadiets utbildare, folkhögskolor samt Nykarleby Arbis och det finska arbetarinstitutet. Nätverket sammankallas två, tre gånger per år för ett möte.

"Pedagogiskt nätverk för låg- högstadierna och gymnasierna" är ett nätverk för lärarna som jobbar konkret med undervisning. Det här är ett s.k. utvecklingsnätverk, i nätverket försöker deltagarna, dela erfarenheter och bland annat komma på nya undervisningsmodeller, nätverket har haft relativt ofta möten, fyra, fem gånger under året. Båda undervisningsnätverken är tvåspråkiga.

"De multiprofessionella" nätverket fokuserar på sociala frågor och hälsovårdsfrågor. Här försöker nätverket hjälpa klienter med invandrar- och flyktingbakgrund. Nätverket är ett multiprofessionellt samarbetsnätverk med klienten i fokus. Tillsammans kommer man överens om gemensamma stödinsatser för att stöda invandrarens hälsa.

"Volontärer" syftar till ett nätverk som består av aktiva frivilliga aktörer, församlingar och föreningar. I början av året sammankallades ett nytt nätverk bestående av frivilliga/volontärer. Dessa träffas ett par gånger om året. Avsikten är att de skall utbyta erfarenheter och information. Ett första steg mot organisering har redan tagits. Man har bland annat diskuterat tidpunkter och fördelning av aktiviteter så att de inte äger rum vid samma tidpunkt. De flesta verksamheter

¹ Informationen baserar på en telefonintervju med Jakobstadsregions integrationskoordinator (20.4.2016).

sker i Jakobstad men det finns även aktiviteter i Pedersöre och i Nykarleby. (Se Tabell 1: Integrerande verksamhet inom tredje sektorn).

Invandrarnätverket skall fungera i Jakobstadsregionen. Koordinatorm håller som bäst på med att planera starten inom den närmaste framtiden.

Tabell 1. Integrerande verksamhet inom tredje sektorn

Kontakter för det kommande nätverket, uppdaterat: 11.2.16	
Aktör:	Verksamhet:
"Församlingsaktiva män"	Män och barn umgås. Kaffe/te med tilltugg serveras
Betaniakyrkan	Kvinnor lär sig svenska. Kaffe/te med tilltugg serveras.
Elimförsamlingen	Kvinnor och barn umgås. Te med tilltugg serveras.
Jakobstads svenska församling	Kvinnor och barn umgås. Te med tilltugg serveras.
Jakobstads svenska församling	Vuxna och barn umgås tillsammans. Mellanmål serveras.
Kulturkiosken	Kvinnor, män, barn umgås i olika former, kring olika aktiviteter, loppisverksamhet, tillverkning av mammalådor etc.
Nada Nord rf.	Kvinnor träffas och handarbetar. Samtidigt lär man sig språk. Kaffe/te med tilltugg serveras
Pedersöre 4H	Kvinnor, unga och barn träffas för olika aktiviteter
Vi läser tillsammans	Kvinnor lär sig svenska/finska
Volontärer i Jakobstadsregionen	En grupp frivilliga som erbjuder olika stödformer/ aktiviteter för nyanlända asylflyktingar i Jakobstadsregionen

Källa: Jakobstadsregions integrationskoordinator (11.2.2016)

Regionala samarbetsprojekt i Jakobstadsregionen

Då man talar om invandrarnas deltagande i samhället syftar man ofta till olika integrativa projekt med vars hjälp invandrarna kan delta i olika verksamhetsformer i samhället, men också förbättra informations- och serviceutbytet mellan tjänstemännen och nyanlända. I Jakobstadsregionen finns en hel del samarbetsprojekt med fokus på att integrera invandrare och flyktingar (se Tabell 2). För en heltäckande bild över mångkulturell verksamhet i Österbotten se även rapporten *Monikulttuurinen kulttuuritoiminta Pohjanmaan maakunnassa* (Punnonen 2014).

Tabell 2. Samarbetsprojekt i Jakobstadsregionen

- **Multikult-forumprojektet i Jakobstad 1.7.2014–31.12.2016**
 - Syftet är att underlätta den dubbelriktade integrationen efter de lagstadgade integrationsåtgärderna.
- **Hemma i Österbotten 1.1.2016–**
 - Ett 2,5 årigt projekt bl.a. för Jakobstad, Pedersöre, Nykarleby, Larsmo och Kronoby.
 - Syftet är att utveckla den inledande fasen i integrationsarbetet och stöda delaktighet och utveckla verksamhetsmodeller som på ett positivt sätt befrämjar integrering.
- **Hyvä alku Pohjanmaalla – Yhtenäistetyt palveluketjut maahanmuuttajille Pietarsaaren seudulla 1.1.2015–30.6.2018**
- **Kotoutuminen Liikunnan ja Urheilun avulla 1.5.2016–30.4.2017**
- **Interreg-SEMPRE, (Chydenius instituutti) 1.4.2016–30.3.2019**
 - Työttömien maahanmuuttajien sosiaalisen osallisuuden vahvistaminen Pietarsaaren seudulla
- **Maa, meri ja kieli (työväen opisto), 1.9.2016–23.12.2017**
- **Taide-Art (Novia) 1.9.2016–**
- **Mångkulturella Folkhälsa 1.1.2016–31.12.2016**
- **Integration med familjen i focus (YA) 2016**

3. Forskningsmaterial och metoder

Forskningsmaterialet bestod av halvstrukturerade intervjuer med invandrare, stadsfullmäktige och med nyckelpersoner som kände till hur invandrarråd eller nämnder i olika kommuner i Finland fungerar. Utöver detta samlades även dokument från Internet över invandrarråd och mångkulturella nämnder i Finland, och även om några exempel från Sverige. Dessutom bekantade sig forskaren med femton städers integrationsplaner vilka gick hand i hand med deras intresse att organisera någon form av samarbetsorgan mellan myndigheter och invandrare. Tidsperioden för kartläggningen var 15.2.–15.4. 2016 vilket dels förklarar att tyngdpunkten i denna redogörelse är empirisk och inte teoretisk.

Forskningsmaterialet bestod av både invandrare som hade bott i Finland mellan ett och över tjugo år. De som hade bott under tre år (63 personer) deltog i en kurs i svenska i en folkhögskola medan de som bott i landet över tre år eller mer (5 personer) studerade eller arbetade i Jakobstadsregionen. Urvalet av invandrare baserades främst på praktiska kriterier såsom att de flesta som deltog i språkstudierna var utlänningar som hade rätt nyligen flyttat till Finland, dvs. under en tidsperiod av ett par år. Studiematerialet kompletterades med fem intervjuer med invandrare som hade bott en längre tid i Finland, dvs. allt från tre och halvt år till femton år. Deltagarnas etniska bakgrund i språkskolan efterfrågades inte, men lärarna nämnde att deras modersmål var arabiska, kinesiska, bengali, persiska, syriska, pashto, ryska, tyska, engelska och somaliska. De fem informanter som deltog i telefonintervjuer talade som sitt modersmål engelska (två personer) persiska, spanska och ryska. Det totala antalet informanter för telefonintervjuerna blev enbart fem. Ursprungligen kontaktades två kvinnor och fyra män av vilka en kvinna nekade och övriga tackade ja. Ändamålet med telefonintervjuerna var dock främst att få tilläggsinformation om invandranas synpunkter om behovet av ett samarbetsnätverk.

Ytterligare material bestod av förtroendevalda i Jakobstadsregionen (m.a.o. Jakobstad, Larsmo, Nykarleby, Kronoby och Pedersöre). Ett kort e-mail med fyra frågor skickades till ledamöterna (se bilaga 1). En påminnelse skickades senare åt de flesta. Enbart fem av de 43 ledamöterna svarade. Dessa fem ledamöters svar var omfattande och beskrivande. Eftersom denna metod inte var lyckad så kontaktades fem förtroendevalda per kommun (d.v.s. totalt 20 personer) från de övriga kommunerna per telefon. Frågor som ställdes både ledamöterna och de invandrare som hade bott en längre tid i Finland var följande:

1. Finns det behov av ett samarbetsnätverk i Jakobstadsregionen?
2. Vad krävs för att invandrare, beslutsfattare och övriga aktörer skall kunna föra en dialog med varandra?

3. Hur kan ett samarbetsnätverk föra fram invandrarnas åsikter på ett konkret sätt?
4. Vilka medel behövs för en lyckad integrering av invandrare i Jakobstadsregionen?

Den 14 april 2016 ordnade Utvecklingsbolaget Concordia, Integrationsenheten i Jakobstadsregionen och Migrationsinstitutet/Centret för Svenskfinland ett seminarium 'Forum för dialog och interaktion' i Jakobstad. Syftet med seminariet var att skapa kontakter och diskutera om det behövs ett rådgivande samarbetsnätverk mellan myndigheter, invandrare och tredje sektorn i Jakobstadsregionen. Man hade inbjudit både myndigheter, aktörer från tredje sektorn och invandrare, d.v.s. olika samarbetspartners från existerande nätverk, men även personer som var aktiva och visat intresse för frågorna. Dessa aktörer indelades i följande smågrupper för Walking Caféet: arbetsliv, invandrare, kommuner och beslutfattare, kultur och idrott, utbildning, social- och hälsovård samt volontärer. Varje bord bestod av två, tre representanter för de tidigare nämnda grupperna. Diskussionerna i grupperna var naturligtvis rätt fritt formulerade, eftersom publiken fick fritt gå från bord till bord och ställa frågor. Besökarna fick stanna ca. femton minuter per bord innan det var dags att byta till det nästa. Efter caféet diskuterade man tillsammans resultaten.

Den andra delen av forskningsmaterialet bestod av en kartläggning över invandrarråd och/eller nämnder eller formella nätverk i femton kommuner i Finland. För att få en omfattande bild över läget i Finland kontaktade man både landsbygdskommuner och större städer som kunde tänkas ha ett invandrarråd eller en mångkulturellt nämnd. En del av kontaktuppgifterna var redan bekanta för forskaren från hennes tidigare forskning (Saksela-Bergholm 2009, se även 2015) medan de övriga kontaktuppgifterna erhöles från kommunförbundet. Några kontaktuppgifter gick att få tag på direkt från Internet. Kommunförbundet gav en kontaktlista över kommuner som möjligen hade någon typ av samarbetsorgan med invandrare och myndigheter.

Det totala antalet kommuner som kontaktades var femton: Björneborg, Esbo, Helsingfors, Kajana, Karleby, Kotka, Kuopio, Lahtis, Salo, Tammerfors, Tavastehus, Uleåborg, Vanda, Vasa och Åbo. Utöver dessa kontaktades Villmanstrand som har ett regionalt samarbetsforum och Kuopio som har ett samarbetsnätverk. I frågeformulären som bestod av tolv halvstrukturerade frågor låg fokus på teman såsom vad som bör prioriterats när man grundar ett invandrarråd, utmaningar i början, nuvarande utmaningar, valet av medlemmar, samarbetsmedlemmar, möjliga arbetsgrupper, framförandet av invandrarnas intressen till förtroendevalda, främjandet av goda etniska relationer i praktiken och hur strävar nämnden till att förstärka dialogen mellan majoritetsbefolkningen och invandrarna? Avsikten med insamlingen av bakgrundsinformation var att få

ytterligare kunskap om nämndernas funktion utöver den information som forskaren fick tag på via internetsidor och övriga dokument (fastän inte i alla fall). Vid insamlingen av forskningsmaterialet var även kommunernas integrationsplaner till stor nytta, där rätt ofta framkom om de samarbetade med invandrare i form av ett invandrarråd eller dylikt eftersom alla kommuner inte nämnt detta på sina hemsidor. Med tanke på större kommuner kunde det vara bra att i framtiden skapa en egen hemsida för deras mångkulturella nämnder med kontaktuppgifter till ansvariga styrelsemedlemmar som ordförande och sekreterare.

4. Invandrarråd i Finland

Syftet med invandrarråd

Invandrarråd, mångkulturella nämnder och övriga samarbetsorgan framför som ett gemensamt intresse att främja invandranas deltagande i lokaldemokrati och främja deras integration till vårt samhälle. Dessa nämnder har fått och kommer antagligen att få en allt synligare roll i vårt samhälle, framför allt som följd av de senaste migrationspolitiska konsekvenserna i Europa. Invandranas representation i de egna kommunerna blir allt viktigare, eftersom de består av många olika etniska grupper med olika språk och intressen. Då man talar om representationen av etniska minoriteter, som olika invandrargrupper, så står samarbetsorgan i fokus i byggandet av ett demokratiskt samhälle. Ifall man inte ger utrymme för minoritetsgrupper via formella eller informella kanaler att representera sina intressen ökar risken för en s.k. "reserverad demokrati" – d.v.s. man antar att majoritetsbefolkningen har bättre rättigheter till deltagande i samhället än minoritetsgrupperna (Dahlstedt 2005).

De flesta invandrarråden och mångkulturella nämnderna representerar många gemensamma intressen och syften även om de varierar från kommun till kommun, beroende på invandrargruppernas och delvis även på tjänstemännens intressen. Många samarbetsorgan har fått sitt initiativ från *Lagen om främjande av integration* (1386/2010). En anledning varför kommuner har grundat bl.a. mångkulturella nämnder har att göra med '[d]e allmänna målen för integrationsfrämjande på lokal nivå' 29 § som nämns i den ovannämnda lagen och med kommunens ansvar som även beskrivs i samma lag 30 §. Där framhävs bland annat att målet för integrationsfrämjande på lokal nivå, är 'likabehandling samt främja en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper'. Utöver detta nämns även ett sektorövergripande samarbete på lokal nivå 31 §:

Kommunen eller flera kommuner tillsammans kan --- tillsätta en delegation på lokal nivå för utvecklande av planeringen och genomförandet av integrationen samt främjande av etniska relationer. (31 §, 1386/2010)

En genomgång av femton kommuner visade att det finns både kommuner där invandrarföreningar spelar en viktig roll i det lokala invandrarrådet eller nämnden men det finns även den andra ytterligheten där inga invandrarföreningar är representerade. Det kan verka överraskande att vissa kommuner har beslutit att inte inkludera invandraföreningar i sina nämnder, såsom Vanda. Varför vill man inte inkludera invandraföreningar i mångkulturella nämnder? Förberedaren för den

mångkulturella nämnden i Vanda motiverade lösningen med att man vill undvika orättvis eller odemokratisk behandling av olika invandrargrupper i kommunen. I Vanda finns det så många olika etniska grupper att det skulle vara omöjligt att få alla representerade via invandrarföreningar. I stället inviterar man representanter och övriga experter till möten där man lyssnar på invandrarföreningarnas intressen (Förberedare för den mångkulturella nämnden i Vanda, 6.4.2016). Alla citat i texten är fritt översatta från finska till svenska av forskaren.

I praktiken är tillämpningen av olika slags modeller av samarbetsorgan rätt så brett, även om det finns många likheter. Nedan presenteras en grov indelning i fyra kategorier som beskriver de existerande invandrarråden och nämnderna i de femton kommunerna som deltog i kartläggningen (se Tabell 3). Dessa kategorier är indelade i följande modeller: klassisk, institutionell, postmodern och en nätverks modell.

Tabell 3. En kategorisering över invandrarråd

<p>KLASSISK</p> <p>Tjänstemän som nämns i integrationslagen. Representanter för invandrarföreningar. Utvärderar det mångkulturella programmet.</p> <p>T.ex. Esbo, Vasa och Åbo (grundades 2015)</p>	<p>INSTITUTIONELL</p> <p>Tjänstemän som nämns i integrationslagen. Representanter från politiska partier. Utvärderar det mångkulturella programmet.</p> <p>T.ex. Vanda</p>
<p>POSTMODERN</p> <p>Tjänstemän som nämns i integrationslagen. Representanter med invandrarbakgrund. Uleåborgs kriterier tar i hänsyn bl.a. kön, etnicitet och ålder noggrant, (totalt 11 valkriterier)! Följer det mångkulturella programmet, men utvärderar det inte.</p> <p>T.ex. Uleåborg (grundades 5/2015), Karleby (grundades 1/2016), Salo (grundades 2009)</p>	<p>NÄTVERK</p> <p>Inget invandrarråd. I stället ett aktivt nätverk som består bl.a. arbetsgrupper för invandrarnas inläring, småbarnsfostran, ungdomsnätverk, det "mångkulturella biblioteket", arbetsgruppen för likabehandling m.m. Nätverket har en egen koordinator som är ansvarig för sammansättningen.</p> <p>T.ex. Kuopio</p>

Gemensamt för alla dessa modeller, utöver nätverksmodellen, är att deras representanter består delvis av tjänstemän som nämns i *Lagen om främjande av integration*, (1386/2010). Utöver beskrivningen av modeller tar jag även upp några allmänna strukturella problem och förbättringsförslag om hur ett samarbetsorgan kan fungera i olika sammanhang. Dessa förslag är baserade på svaren som respondenterna till kartläggningen gav. En del kommuner svarade nekande att de inte för tillfället har något eget råd, såsom Björneborg, Kajana, och Lahtis. I dessa kommuner fungerar lokala ETNO:n via Närings- trafik- och miljöcentralen som brobyggare mellan invandrare och myndigheter.

Den klassiska modellen

Den s.k. klassiska modellen som består av invandrarråd eller mångkulturella nämnder, kännetecknas framför allt av att dessa är legitima, traditionella (d.v.s. har en status av ett råd) och är "karismatiska", m.a.o. att de har en ordförande som representerar deras intressen (Weber 1980:4–8). Modellens medlemmar består främst av representanter för invandrarföreningar och tjänstemän som nämns i integrationslagen. Till rådets främsta uppgift hör att utvärdera det mångkulturella programmet. Kommuner som tillämpar denna modell är bl.a. Esbo, Vasa och Åbo. Det bör nämnas att det finns markanta skillnader även mellan dessa tre kommuners nämnder som delvis har att göra med storleken av städerna och med antalet invandrare i dessa städer. *Esbo stad*, som delar en hel del likheter med Helsingfors och Vanda med tanke på sin storlek, kämpar även med många dylika integrationsproblem. Esbo, Vanda och Helsingfors har även ett sektorövergripande samarbete. Nämnden består av den s.k. utbildnings- och arbetstjänstgruppen. Dit hör representanter från staden och från arbets- och näringsbyrån samt representanter för utbildningsväsendet. Övriga representanter är arbetsförvaltningen, kyrkan, religiösa samfund, mångkulturella nämnder och invandrarföreningar samt politiska förtroendevalda. (Esbo mångkulturella nämnd, sidan besökts 21.4.2016). Vasa kommun har även ett invandrarråd, som stadsstyrelsen utnämnde för första gången år 2006. Rådet består av sex medlemmar med invandrarbakgrund och utses för två år. Ett problem med rådet har varit att få tillräckligt mycket resurser, både materiella och humana, d.v.s. hur man kan få medlemmar att aktivt delta i rådets verksamhet, klargöra regler, reservera tillräckligt med tid för planering av rådets verksamhet och inflytande. (Sekreterare för Vasa invandrarråd, 18.3.). I Åbo har man lagt märke till att invandrarrådets position kan framhävas i kommunen om någon av rådets medlemmar är medlem i andra kommunens nämnder. Det är även viktigt att invandrarföreningarna får en omfattande bild av hur kommunen och dess förvaltning fungerar. (Förberedare för Åbo invandrarråd, 20.3.)

Den institutionella modellen

Modellen syftar på institutioner som har socialt konstruerade regler eller andra system som inramar och guidar aktörernas givna sociala omgivning (Jepperson 1991:149). Här spelar kommunens politiska partier en väsentlig roll. Istället för representanter för invandrarföreningar föredrar man att utse representanter från politiska partier och tjänstemän för olika sektorer för att undvika orättvisa val av invandrarrepresentanter från olika invandrargrupper. Tidigare studier har visat att politiska partier kan fungera som förstärkande eller försvagande kanaler för invandrare till kommunpolitiken (se Verba, Kim och Nie 1978). I stora städer såsom i Vanda har en del representanter invandrarbakgrund. Utöver tjänstemän från olika sektorer har man under den sista perioden valt även representanter för Vanda företagare och handelskammare. I Vanda har det varit mycket diskussion om vilket är det rätta sättet att representera invandrare i mångkulturella nämnder. Hittills har stadsstyrelsens politiska grupper utnämnt den mångkulturella nämnden. Den mångkulturella nämnden kan bjuda in både medlemmar från invandrarföreningar och andra utomstående experter till nämndens möten för att föreläsa. Nämnden uppföljer och går igenom integrationsprogrammets innehåll på sina årliga möten. (Förberedare för den mångkulturella nämnden i Vanda, 6.4.2016).

Den postmoderna modellen

Vår samtida kultur och samhälle kännetecknas av många särdrag av den s.k. "postmoderna tidsåldern". Vad innebär detta i praktiken? Wadenström (wadenstrom.net) beskriver samhällssystemet enligt den franska filosofen Lyotard som 'kulturen som träder in i den postmoderna åldern, medan det samtida samhället träder in i en (med den postmoderna tidsåldern samtida) postindustriell ålder'. (Se även Jean-François Lyotards Tieto postmodernissa yhteiskunnassa (1985) (La condition postmoderne). Under de senaste årtiondena har även organisationsformerna förändrats och blivit en hel del lättare och mindre byråkratiska tack vare teknologin, men delvis även på grund av de kortvariga projekten som i sin tur hämtar med sig tidskrav och andra utmaningar. Det här har även lett till nya modeller av samarbetsorgan. Den s.k. *postmoderna modellen* består av en mångfacetterad sammansättning av olika aktörer, både tjänstemän, invandrare och representanter för mångkulturella nämnder och invandrarföreningar, med andra ord, även om representanterna för samarbetsorganen delvis består av tjänstemän så har de övriga aktörerna valts enligt omfattande kriterier som tar hänsyn till bland annat 'kön, etnicitet och ålder'. Detta kriterium på intersektionalitet togs på allvar framförallt i Uleåborgs mångkulturella nämnd som deras tio andra kriterier för att

bli valda till nämnden. Intersektionalitet är ett analytiskt perspektiv som vill uppmärksamma hur relationer av överordning och underordning skapas och upprätthålls i samspel mellan etnicitet, funktionshinder, klass, kön, religion och sexualitet'. (Utbildning, www.su.se...). Nedan är några rekommendationer som nämndens ordförande framhävde att ta hänsyn till innan man grundar ett samarbetsorgan:

Rådet eller nämnden bör vara representativt (ta i hänsyn bl.a. ålder, nationalitet, kön, stadsdelar, motiven för invandringen, uppehållstillstånd), nämnden bör fungera som ett expertorgan för tjänstemän som arbetar med invandrarfrågor samt bör nämnden förmedla kunskap och information mellan invandrargrupper och lokalbon, m.a.o. utveckla närdemokratin. Den s.k. partipolitiken utvecklar nödvändigtvis inte verksamheten. Det har också varit utmanande att nå invandrarna. Alla tycks inte använda regelbundet sin e-post. Kommunikationsnätverket byggs först upp'. (Uleåborgs mångkulturella nämnds ordförande)

Både i Uleåborg och i Karleby grundade man under loppet av år 2015 ett samarbetsorgan. I Uleåborg i maj och i Karleby i december, m.a.o. bägge organen är rätt nya. Karlebys invandrarråd består av invandrare som aktivt har visat intresse för att främja invandrarärenden i kommunen. Dessa har blivit tillfrågade av stadsstyrelsen. Ordföranden för invandrarrådet konstaterar att det skulle vara bra om personer med invandrarbakgrund skulle ställa upp i lokala kommunval. Då kunde man bilda ett råd bestående av representanter för de förtroendevalda (Medlem för Karlebys invandrarråd, e-mail svar 5.4.2016). I Salo påpekade man att det skulle vara viktigt att få de stora invandrargrupperna representerade och att det borde finnas jämnvikt i rådet mellan de etniska grupperna. Utöver detta kunde det vara nyttigt att ordna en kort kurs om mötesteknik och om andra förtroendeuppdrag, samt klargöra de gemensamma spelreglerna för rådets medlemmar. En periodlängd på två år har visat sig vara rimligt. Då hinner man utveckla nya synpunkter, men å andra sidan får enskilda personer inte få alltför dominerande roll. (Salos ordförande för det mångkulturella rådet, e-mail svar 5.4.2016).

Hit hör även Tavastehus mångkulturella nämnd som har grundats år 2013. Rådet består av elva medlemmar (ordförare, sekreterare och rådgivande medlem samt medlemmar som utses på basen av aktuella ärenden). Medlemmarna är valda främst på basen av de s.k. serviceproduktiva modellen som motsvarar beställarens intressen. Rådet rapporterar årligen om sin verksamhet till sina fyra samarbetsnämnder: 'Nämnden för befrämjandet av hälsa och funktionsförmåga' (Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen), 'Barn och ungdomar' (Lapset ja nuoret), 'Nämnden för livskvalitet' (Elämänlaadun lautakunta) och 'Nämnden

för åldringar' (Ikäihmisten lautakunta)¹. Tavastehus mångkulturella invandrar-nämnd har inga medlemmar som skulle representera en invandrarförening. Bara en person har invandrarbakgrund. De kommunala och övriga parterna såsom FPA inbjuds till mötena vid behov. Nämnden har både institutionella och moderna drag och passar bra i den postmoderna modellen.

Nätverksmodellen

Förmågan att nätverka blir allt viktigare i vår samtida samhälle. Det syns inte bara som en del av våra sociala kompetenser utan också som en konkret organisationsform. Manuel Castells har argumenterat i sitt berömda verk Nätverkssamhällets framväxt (1999) bland annat hur vårt samhälle omformats och förändrats av informationsteknologin från tunga hierarkiska företag till flexibla noder där synergieffekten mellan samarbetspartnerna framhävs. En nätverksmodell kan även tillämpas i förverkligandet av samarbetsorgan mellan myndigheter och invandrare såsom man redan har gjort i vissa kommuner, såsom i Kuopio. Det visade sig att även trots att Kuopio saknade eget invandrarråd så hade kommunen ett väl fungerande nätverk som bestod av mindre nätverk och arbetsgrupper. Dessa styrs av Kuopio stads internationella koordinator. Arbetsgrupperna fokuserar framför allt på invandrarnas inläring, småbarnsfostran, ungdomsnätverk, på det "mångkulturella biblioteket" och på likabehandling. Dylig modell kunde fungera även i ett sektorsövergripande samarbete på lokal nivå, såsom i Jakobstadsregionen.

¹ <http://www.hameenlinna.fi/pages/408078/KV%209.12.2013%20%c2%a7%207.pdf>

Tabell 4. Invandrarådets representanters förslag om främjandet av etniska relationer

- Ett allvarligt problem under sista tiden har varit en allt hårdare atmosfär mot utlänningar. Vår uppgift är att informera om olika slags evenemang. Två representanter från nämnden är med i Vanda och väljer årligen en s.k. "kultursmed"
- Genom att öka informationsutbyte och genom att organisera evenemang, seminarier, utflykter och idrottsverksamhet
- Genom att öka finländarnas kunskap om migration, internationella kontakter och om andra kulturer
- En idé kunde vara att ordna ett möte mellan invandrare och beslutfattare
- En del av bra service och av skolornas verksamhet, m.m.
- Genom att skriva små berättelser i dagstidningar om invandrarnas liv. Vi har en egen kolumn i den lokala dagstidningen
- Det är bra att ordna hobbyn både åt ungdomar med och utan invandrarbakgrund. Det är viktigt att de kommer i kontakt med varandra.

5. Åsikter om behovet av ett samarbetsorgan

Kartläggningens två första delar handlar om invandrarnas åsikter om behovet av att grunda ett samarbetsorgan till Jakobstadsregionen medan den sista delen fokuserar på de förtroendevaldas svar. Den första delen koncentrerar på svaren som är samlade från studeranden som deltog i svenskkursen i Yrkesakademien i Jakobstad och i Kvarnen i Kronoby. Den andra delen fokuserar på de invandrare som har bott en längre tid i Finland, dvs. fyra män och en kvinna.

Vikten av deltagande och integration enligt svenskstuderande i folkhögskolor

De informanter som deltog i skolarnas svenska kurser hade mycket varierande utgångspunkt vad som gällde deras tidigare utbildning. Enligt lärarna fanns där både sådana som hade både studerat och arbetat flera år i sitt hemland men även sådana som knappt alls hade gått i skola i hemlandet. Det här försvårade svenska undervisningen. Delvis på grund av bristande språkkunskaper men också delvis pga. kulturskillnader beslöt jag att inte fokusera på att tala explicit om ett invandrarråd med invandrarna. Jag presenterade tanken med studien i sin korthet med hjälp av en PP-presentation där jag även förklarade i förenklade termer vad man avser med ett invandrarråd. Därefter bad jag invandrarna att dela upp sig i små grupper (3–5 personer per grupp). Studerandena diskuterade i smågrupper följande frågor och skrev sina idéer med franska streck eller nyckelord på post-it lappar.

- Hur skulle du vilja *påverka* din eller din familjs deltagande i Kronoby/ Jakobstad?
- Hur borde invandrarnas *röster höras* bättre i samhället?

Dessa lappar samlades senare på en tavla, och efter det diskuteras förslagen. Även om man inte direkt efterfrågade invandrarnas åsikt om behovet av att grunda ett samarbetsnätverk, så kunde de uttrycka sina intressen för integrativ verksamhet som det möjliga rådet kunde ta upp i sin kommande verksamhet. Nedan finns en sammanfattning över invandrarnas önskemål och förslag över hur invandrarna kunde delta i samhället och få sina röster hörda.

I en grupp uttryckte en ung man som hade anlänt för sex månader sedan till Finland från Mellanöstern: *Jag vill träna boxning. Jag vill äta arabisk mat. Jag vill starta ett arabiskt bageri.* Hans första önskan berättar om hans intresse att träna idrott, medan de två andra är starkt anknutna till etniska seder och bruk. Vad kunde ett samarbetsnätverks roll vara i det här fallet? Genom att utbyta information kunde nätverket informera honom om möjligheter att utöva idrott

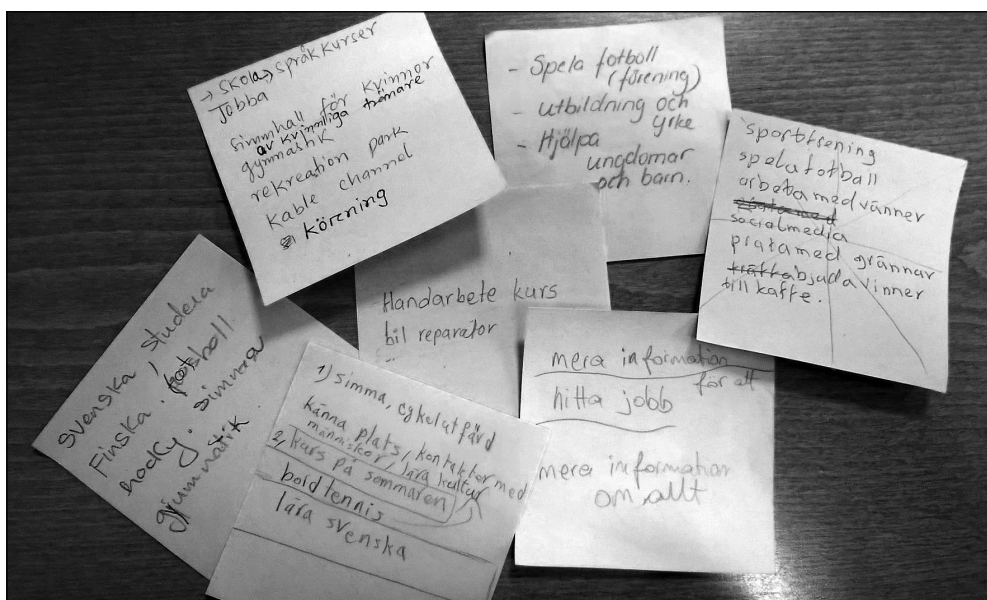
i Jakobstad och hjälpa honom att bli integrerad både i en lokal idrottsförening och i själva staden. Utöver det kunde nätverket även informera honom om utbildningsmöjligheter och företagande i Jakostadsregionen. Förvånansvärt många skrev på sina lappar att *det behövs mera information om allting*. En del av invandrarna hade konkreta förbättringsförslag angående sitt deltagande såsom: *grunda en fotbollsförening, skaffa en utbildning och/eller yrke och hjälpa ungdomar och barn*. Dessa är alla förslag som passar både ypperligt till samarbetsorgansverksamhet och till arbetsgrupper för ett invandrarråd.

Tabell 5. En sammanfattning över språkstuderandenas önskemål

Påverka eget eller sin familjs deltagande i Kronoby/Jakobstad	Höras bättre i samhället
'Grunda en fotbollsförening'	'Man vill lära känna andra invandrare'
'Hjälpa ungdomar och barn'	'Man vill hjälpa andra finländare med problem'
'Starta ett eget bageri med etniska produkter'	'Man vill ta kontakt med finländare'
'Delta i idrottsverksamhet'	'Man vill få hjälpa att ha jobb och studera andra ämnen, och lära sig språk'
'Lära känna Kronoby bättre genom guidade cykelutfärder'	'Man vill ha en grupp där utlänningar och finländare träffas och lär sig språk och diskuterar'
'Organisera översättningstjänster'	'Man vill att barn kunde leka med andra barn som har svenska och finska som modersmål'
'Grunda en sportförening'	'Få mera information för att hitta jobb – mera info om all!'
'Delta i språkkurser'	
'Skaffa en utbildning och, eller yrke'	
'Få ett jobb'	
'Organisera en handarbetskurs'	
'Öppna ett café och prata med vänner'	
'Intresserad av att bli företagare'	

En praktisk omständighet gällande integrationsfrågor är att representanterna för majoritetskulturen alltför ofta glömmer bort att utlänningar som kommer till Finland för att bo är intresserade av att lära sig, inte bara finska/svenska språket, utan också kulturen, naturen och människorna. Som ett sätt att förstärka invandrarnas och deras familjers delaktighet i Jakobstadsregionen föreslog en del av deltagarna att öppna ett café och mera kontakter med människor, bjuda vänner till kaffe, ha en grupp där finländare träffas med invandrare och lär sig språk och diskuterar. (Se även Figur 2).

Figur 2. Grupparbete: Tankar och förslag över hur man kunde förbättra invandrarnas deltagande i Jakobstad enligt svenskstuderande i Yrkeskademien.

Tankar kring integration och invandrarråd efter en längre tids vistelse

För att få en bättre uppfattning om hur ett samarbetsorgan kunde se ut i Jakobstadsregionen så intervjuades fem personer som hade bott över tre år i Jakobstadsregionen. En del framhävde att det skulle vara bra om myndigheterna och invandrarna skulle ha ett gemensamt utrymme där de kunde träffas och utbyta tankar. Utöver detta önskade man sig en mer konkret definition på själva begreppet integration och dess tillämpning samt en plan över det hela. Informanternas synpunkter ger framförallt idéer om hur samarbetet med tredje sektorn kunde se ut. Invandrarna nämnde föreningarna även som en integrationskanal till samhället, m.a.o. ett förslag var att dessa kunde fungera som praktikarbetsplatser för invandrare mot studiepoäng eller annan dylik ersättning. Det som också framhävdes var invandrarnas egna aktiva roll, m.a.o. informanterna poängterade att det finska integrationssystemet inte får passivera kunden, utan borde se henne/honom som en potentiell kandidat för arbetsmarknaden. Alla ansåg att en gemensam möteslokal kunde vara viktig, men att dessa möten inte behöver vara formella. Viktigt är att det skapas en interaktion och dialog mellan invandrarna och myndigheterna, m.a.o. att invandrarna får en möjlighet att delta och diskutera sina intressen med aktörer som har hand om invandrarfrågor i Jakobstadsregionen. De aktiviteter som tredje sektorn för tillfället organiserar uppskattas av alla och mera interaktion i form av vänfamiljer och caféer önskas. Nedan konkreta önskemål och förslag av de invandrare som hade bott en längre tid i Jakobstadsregionen:

- Sitta ner och diskutera mellan invandrare och myndigheter i samma rum vad som behövs göras.
- Skapa lokaler, caféer för interaktion mellan lokalbo och invandrare (inte bare en gång i veckan).
- Sluta behandla invandrare som passiva aktörer. De har egen vilja och egna tankar.
- Utan tredje sektorn skulle vi inte ha överlevt de första åren i Finland.
- Vi är inte alla lika – vi kommer från olika grupper och nationaliteter, vi representerar inte alla samma ideologi. Det måste synas i invandrarrådet eller nätverket.

Många av de invandrare som har flyttat till Finland är motiverade och intresserade att aktivt bygga upp sitt eget liv utan att vara till besvär för andra, såsom informanten nedan påminner läsaren. Texten baserar på en informants erfarenheter och uppfattningar om hur ett samarbetsorgan kunde fungera och hur ett mångkulturellt samhälle bör ta hänsyn andra kulturer samtidigt som den bör stå stadigt på sina egna ben.

Tabell 6. Några valda ord över integration...

Jag tror att det redan finns ett samarbetsnätverk mellan kyrkan och tredje sektorn med mera här i Jakobstaden. --- Kyrkorna har varit rätt så aktiva här för att nå nykomna bland annat från Mellan Östern, Norra Afrika och Asien. I baptistkyrkan översätter de deras gudstjänster till engelska och några av invandrarna besöker kyrkan regelbundet. De har också en internationell kväll en gång i månaden för de nyanlända och en mor/barn grupp som samlas.

För att tala om mig själv, så ser jag det som obligatoriskt att man gör själv det största jobbet i integrationen, såsom lär sig språket, kulturen, värderingarna och attityderna i det nya landet, m.m. Och det hjälper om man får någon hjälp från den lokala kommunen såsom en förening, kyrka, klubb som hjälper till med integrationen. Men jag är inte övertygad om att ett formellt råd behövs. Det finns en risk att ett formellt råd sänder fel budskap åt invandrarna. Ett informellt råd kunde vara bättre.

Medel för en lyckad integration? Ja-a. Först så borde vi definiera vad vi menar med lyckad integration. Och det här kräver ett mycket starkt ledarskap från finska sidan. De personer som jobbar med dessa frågor och försöker integrera invandrare till det finländska samhället måste vara väldigt transparenta (in English 'blunt & honest') om vad faktiskt krävs för en lyckad integration till finsk kultur. Till exempel, om vi skulle flytta till deras kultur, då skulle det vara vi som borde anpassa oss till deras värderingar, attityder och kultur (och inte åt andra hållet!). Jag har haft ett antal vänner som har jobbat i Saudi-Arabien och i Dubai och fördelar dessa erfarenheter. Och Saudis – de bad om ingen ursäkt för hur de betedde sig. Vårt ledarskap här i Finland bör vara lika starkt.

(Man som har bott i Finland över fem år)
(Fri översättning från engelskan.)

Tabell 7. Förslag till samarbetsnätverk i Jakobstadsregionen

Det är väsentligt att invandrarnas röster blir hörda i Jakobstadsregionen. För tillfället sitter myndigheterna i ett rum och invandrarna i ett annat och hör inte varandra. Det är dags att de sätter sig i samma rum! Det är väldigt viktigt att det blir en dialog mellan bägge parterna. (man, mer än fem år i Finland)

... utöver det så borde det diskuteras först vad man menar med integration och efter det gör en ordentlig integrationsplan! (man, mer än fem år i Finland)

Invandrarråd kan nog behövas här. Vi, alltså invandrargrupper är så många här. Vi är inte alla homogena. Ett råd kunde vara bra. Där kunde vi få ta upp det som är viktigt för oss. T.ex. lagen och finska samhället. Det finns så många frågor, men vi vet inte var vi skall fråga. Det behövs också upprepas och diskuteras. Inte bara en gång på ett möte. Punkt och slut. Språket är svårt. (man, mer än 10 år i Finland)

Föreningarnas roll är jätte viktigt! Det är en naturlig kontakt via föreningar, t.ex. vi har barn från utländskbakgrund. När föräldrar kommer med sina barn dit. Då blir det en naturlig kontakt. --- Men med myndigheter jag kan inte säga. Kanske bjuda folk från olika föreningar sporra från olika föreningar. --- Det kunde vara som en del av deras arbetslivspraktik. De kunde göra praktik i föreningar. Jag vet inte om vi gör det. (kvinna, mer än 8 år i Finland)

Nätverk, invandrarråd eller till och med bara regelbundna caféer är väldigt viktiga för många invandrare som inte annat fall skulle komma i kontakt med lokalbo. Min fru var flera månader bara hemma, men sen började pingstförsamlingen ordna varje vecka barn & mamma café. Nu går hon dit en gång i veckan. Och så finns det språkcafé. Dit går hon också. Nu mår hon så bra. Ingen depression. Nätverk är bra! De behövs. (man, mer än 10 år i Finland)

Ett samarbetsnätverk kunde ge en möjlighet till oss alla att lära oss känna varandra bättre och få bättre kunskap om varandras vanor och kulturer. (man, 3.5 år i Finland)

Intresset för ett samarbetsorgan bland förtroendevalda

Största delen av de 25 förtroendevalda som deltog i utredningen uttryckte sig positivt om tanken om ett samarbetsorgan i Jakobstadsregionen. Det kom även en del konkreta förslag om hur ett nätverk eller möjligtvis ett formellt invandraråd kunde se ut, men de flesta medgav att förverkligandet och organiserandet av ett samarbetsorgan kräver både resurser och tid, med andra ord det är viktigt att dylikt nätverk planeras och koordineras väl. Sammanfattningen baseras på de förtroendevaldas svar på frågorna nedan.

1. Finns det behov av ett samarbetsnätverk i Jakobstadsregionen?
2. Vad krävs för att invandrare, beslutsfattare och övriga aktörer skall kunna föra en dialog med varandra?
3. Hur kan ett samarbetsnätverk föra fram invandrarnas åsikter på ett konkret sätt?
4. Vilka medel behövs för en lyckad integrering av invandrare till Jakobstadsregionen?

Behovet av ett samarbetsnätverk i Jakobstadsregionen

Första frågan svarades jakande av alla 25 respondenter. Många framhävde även betydelsen av en gemensam lokal som en möteslokal eller ett café. En del påpekade att man kunde ta modell av de s.k. ungdomsfullmäktige och äldrerådet som finns i många kommuner även om det skulle innebära en mer formell typ av samarbetsorgan. En del av respondenterna insåg inte direkt varför man skulle behöva ha ett samarbetsorgan för invandrare överlag. Det här framkom tydligt i telefonsamtalen med de förtroendevalda. Några påpekade att de inte har haft personligen någon kontakt med invandrare. Invandrings- och flyktingfrågor är ännu främmande teman för många personer i dessa dagar. Förutom ett jakande svar så gav några av de förtroendevalda ytterligare förklaringar som:

- Det tror jag nog. Att nyanlända kan känna att de får påverka och forma utvecklingen i sin närmiljö är mycket viktigt. Ett samarbetsorgan skulle också förse oss förtroendevalda med nya insikter vad som behövs för att förbättra integreringen mellan nya och gamla Jakobstadbor och en rad antal andra viktiga frågor. Redan nu finns stapplande försök att på frivillig väg uppnå något liknande i form av den nygrundade föreningen och möteslokalen "kulturkiosken". Detta bör utvecklas till något ännu bättre. Mira-nätverket i Vasa föregår här som gott exempel och som jag under studietiden i Vasa bekantat mig med. Men jag leker också med tanken om vi kanske borde t.ex.

tillsätta ett "invandrarråd", likt ungdomsfullmäktige och äldrerådet. (Förtroendevald, Jakobstad)

- Nå, om samarbetsorganet inte är formellt så va kan det göra? Det kan inte göra så mycket. Det behöver ett politiskt mandat. (Förtroendevald, Pedersöre)
- Tror att det i så fall ska ske inom tredje sektorn. Via sociala nätverk och frivilliga sker idag en positiv verksamhet. (Förtroendevald, Jakobstad)
- Ja, det skulle behövas! Det är inte bara för administrationen. Invandrarna skulle kunna vara bättre i kontakt med varandra. Man börjar känna sig lätt ensam. Det behövs mera program! (Förtroendevald, Larsmo)
- Ja, man kan ju ha så som ett äldreråd och ett handikappråd. Nätverk finns ju redan. De [invandrarna] skall nog tas med! Viktigt är att man diskuterar [i förväg] vilka frågor som man skall ta upp i rådet. (Förtroendevald, Nykarleby)

Förslag till en bättre dialog mellan invandrare och beslutsfattare

De flesta förtroendevalda framhävde konkreta ställen att träffas samt seminarier och möten som medel för en effektiv dialog. Många poängterade även att det inte får vara en politisk plattform utan ett forum med låg tröskel för alla parter. Förtroendevalda tycks samtidigt vara en aning varsamma vad som gäller att organisera resurser för interaktiva evenemang, eftersom ordnande av möten ofta kräver tid och utrymme.

- Tillfällen, kulturträffar, seminarium och föreläsningar där alla parter möts. Tror det inte finns någon illvilja från att föra dialog med varandra. Problemet är bara att det aldrig riktigt blivit av. Sedan kanske språket ibland utgör ett hinder, så kanske kompetent och språkkunnig personal kunde närvara på dessa tillfällen. (Förtroendevald, Jakobstad)
- Ja, det är bra, men vi behöver mera mötesplatser kanske caféer. Vi behöver träffa varandra. Prata med varandra! Inte vet man vad andra tänker om man inte frågar. (Förtroendevald, Kronoby)
- Det behövs seminarier, basarer, invandrarnas egen kultur produktioner så att våra attityder skulle förändras. Största problemet är vuxna. Barnen anpassar sig till sin omgivning mycket snabbt. (Förtroendevald, Jakobstad)
- Det är viktigt att det finns gemenskap från bägge håll. Om man inte blir integrerad så då fungerar det. Vi kan inte ge en arbetsplats till en som inte vill bli integrerad. (Förtroendevald, Larsmo)

Samarbetsnätverk som en brobyggande dialog

De flesta förtroendevalda ansåg att det är viktigt att invandrarnas åsikter hörs i samhället. En annan sak är på vilket sätt man går till väga. En del ansåg att det är bättre att man undviker formell organisering såsom grundandet av ett invandrarråd, medan andra ansåg att det kunde vara det enda rätta sättet att få invandrarnas röster hörda.

- Samarbetsnätverket kan höras i frågor och beslut som direkt angår dem. Sedan kunde medlemmarna i nätverket bjudas in till olika temaseminarium för att höra deras insikter och åsikter. (Förtroendevald, Jakobstad)
- Det måste finnas en kanal för folk att höras. Folk skall inte separeras. Samma kanaler skall finnas åt alla! Om stödformerna inte fungerar p.g.a. språket måste det finnas en fungerande tolkservice. (Förtroendevald, Larsmo)
- Det är viktigt att de kan känna att de behövs, behöver inte vara politiskt, men det kunde var ett möte där de kan få uttrycka sig. Så får vi veta vad de vill och vad vi kan erbjuda dem. De måste ju förstå att de inte har kommit hit i onödan! Och inte känna sig som de skulle gå i ödet. (Förtroendevalda, Pedersöre)
- Nej. Inga nya nätverk. Mera resurser till beslutfattare! Till de nuvarande koordinatorena. Via koordinatorena så får man fram deras röster. (Förtroendevald, Nykarleby)

Vägen till lyckad integrering i Jakobstadsregionen

Det var ett steg svårare att komma med förslag om hur man på ett konkret sätt kunde föra fram invandrarnas intressen i kommunen eller vilka medel som behövs för en lyckad integration. Svaren kan indelas i de som fokuserade på samarbetsnätverkets funktion och ändamål och på de som fokuserade mera allmänt på invandrarnas integration till Jakobstadsregionen. De förstnämnda kom med en hel del konkreta förslag om möten, seminarier och kulturträffar medan de sistnämnda mera poängterade hur man kunde lösa problem som relaterar till kulturskillnader, bristande språkkunskap och attityder. Många av förslagen går långt hand i hand.

Även några kritiska röster hördes i form av som 'om de inte vill integreras så då kan man inte heller integrera dem'. Vilket också stämmer. Sammanfattningsvis kan man säga att de förtroendevalda som deltog i utredningen var för ett samarbetsorgan, men ansåg att det kommer att kräva en ordentlig planering och koordinering.

- Vi behöver flera mötesplatser! Här har skett mycket positivt. Viljan finns. Median och föreningarna spelar en stor roll. Invandrarkvinnorna kanske behöver mera stöd för sysselsättning t.ex. med hjälp av hem och skola. (Förtroendevald, Larsmo)
- Det är inte bara en fråga som gäller hur en invandrare blir integrerad. Nu är det ju en och annan. Det gäller ju oss alla över lags. (Förtroendevald, Pedersöre)
- Man kunde ordna evenemang och seminarier där både lokala och invandrare möts, s.k. kulturdag. (Förtroendevald, Kronoby)
- Det kunde vara bra att kontakta invandrargrupper direkt. Till exempel gå och dela ut informationsbroschyrer som är på deras modersmål. Vi behöver också mera kulturell mångfald i skolor. Viktigt att man kontaktar dem direkt! (Förtroendevald, Nykarleby)

Reflektioner från Walking Caféet

Under loppet av 'Forum för dialog och interaktion' seminariet ordnades även ett s.k. "walking café" som bestod av representanter för åtta olika sektorer. Dessa sektorer representerade bl.a. 1. invandrare, 2. utbildningen, 3. kommunerna & beslutfattarna, 4. volontärerna, 5. kultur och idrott, 6. myndigheter, 7. arbetsliv och 8. social- och hälsovård. Avsikten var även här att deltagarna skulle diskutera om behovet av ett samarbetsorgan med representanter för de ovan nämnda sektorerna. I praktiken svarade deltagarna på de tre frågorna nedan:

1. Vilken samarbetsmodell kunde vara lämplig för Jakobstadsregionens myndigheter, invandrare och tredje sektorn?
2. För vilket ändamål borde samarbetsorganet grundas?
3. Vad borde tas i hänsyn då man grundar ett samarbetsnätverk?

Nedan är ett sammandrag över vad som diskuterades och framhövdes som väsentligt med tanke på invandrarnas integration i Jakobstadsregionen och med tanke på ett möjligt samarbetsorgan.

Förslag på en lämplig samarbetsmodell

Alla var för tanken att ett samarbetsnätverk är bättre än ett invandrarråd att börja med. En annan sak är förverkligandet av själva nätverket, det väckte en hel del diskussion och frågetecken.

- Nätverksmodellen bra! Det skall inte vara "politiserat". (Myndigheter)
- Det skulle vara bra att alla representanter från olika invandrargrupper skulle delta så skulle man få de olika synpunkterna framhävda. Från kommunens sida borde skolan, fritids-, förtroendevalda, tredje sektorn, TE-tjänsterna, företagen, Österbottens förbund m.m vara närvarande. (Anonym¹).
- Nätverk kan vara en bra modell, men beror mycket väldigt mycket på vem koordinatören är (och vilket arbetssättet är etc.) / Informellt nätverk med långsiktiga planer men med verksamhet på årsbasis. (Lärare)
- Bra att ha en dynamisk nyckelperson i nätverket. Nätverket behöver komplementeras även med s.k. stora möten. (Kommunerna)
- Inga slutna grupper som bara sitter sinsemellan. Viktigt att informera om erfarenheter till varandra. Aktörer såsom invandrare, myndigheter, politiker, tredje sektorn och församlingen kunde vara representerad. (Volontärer)
- Ett nätverk skall vara: fungerande, informellt, lätt styrt, praktiskt, ingen politik, tvåspråkigt, ha en koordinator med kontakter, som är styrande och någon som håller i trådarna. (Lärare)

Målet och syftet med samarbetsorganet

Många diskuterade även om betydelsen av daglig interaktion mellan lokalinvånare och inflyttade och konstaterade att det kunde vara viktigt att ha någon plats där man kunde umgås oftare. Några volontärer påpekade att det nu redan finns caféer och dessa skall börja fungera på mer regelbunden basis från och med nästa höst. En annan viktig interaktionsdimension är invandrarernas deltagande på arbetsmarknaden. Både invandrarna, men även rekryterarna behöver information om varandra – ett samarbetsnätverk kunde även förmedla rekryteringsinformation (se nedan). Utöver dessa samhälleliga aspekter nämndes även invandrarkvinnornas möjlighet att delta i livet utanför hemmet via ett öppet daghem (se nedan). Dessa är alla förslag där ett interaktivt samarbetsnätverk kan fungera som en initiativtagare. Invandrarna själva påpekade att det är viktigt att komma ihåg att alla invandare inte delar samma bakgrund och behov, m.a.o. invandrare skall inte ses som en homogen grupp. De heterogena intressen bland enskilda invandrare och etniska minoritetsgrupper kan även skapa spänningar i samarbetsnätet, som kräver både tid och tålamod av dess medlemmar. Sociologen Göran Ahrne (1990) har konstaterat att de två första åren är det mest krävande

¹ Baserar på ett skriftligt svar utan uppgifter på arbetsplats eller sektor där personen i fråga arbetar.

tiden då man startar ett företag eller förening, m.a.o. det är under den här tiden som det lönar sig att investera både på humana och materiella resurser.

- För att utbyta information. Vi behöver mera information om invandrarnas behov, m.a.o. hur kan vi bättre integrera dem till vårt samhälle? En bättre dialog behövs! (Myndigheterna)
- Det är viktigt att invandrarna får råd och information om hur rekryteringsprocessen går till. Det är många som söker jobb som inte har någon uppfattning om hur det går till. Det behövs en plats där invandrarna kan få råd och hjälp både om arbetsplatser och om själva rekryteringsprocessen. (Rekryterare)
- Vi behöver en plats för att diskutera. Invandrare är inte en homogen grupp! Vi har många olika intressen. Mycket att diskutera. (Invandrargruppen)
- Skapa ett forum där vi kan diskutera om de utmaningar som våra utländska patienter möter i vårt arbete. (Social- & hälsovård)
- Ett nätverk med låg tröskel där idealismen organiseras bättre och där de nyinflyttade kan delta och påverka. Det får inte bli en intern diskussion. (Volontärerna)

Ytterligare kriterier att ta hänsyn till

Alla grupper kom med en rad konkreta förslag om hur integreringen av invandrare till Jakobstadsregion kunde förbättras. Framförallt framhölls att språkraven kunde lättas och att i man tar i hänsyn de kompetenser i själva samarbetsnätverkandet som var och en redan har från arbetslivet och från sin egen kulturbakgrund, även de sociala färdigheter. Utöver det är det väsentligt att alla volontärer kommer överens om gemensamma spelregler och inte gör samma sak. Bland annat följande aspekter togs upp:

- Analfabeter måste även tas i hänsyn! (Lärare)
- Hur få människor att förbinda sig i nätverket? (Myndigheter)
- Språkraven är höga för att komma in på svensk eller finskspråkig utbildning (t.ex. utbildning inom närvårdare). (Lärare)
- Så kallade "kulturtolkare" kunde vara bra! (Anonym)
- Det tar för lång tid att integreras. 3 år för länge! (Invandrargruppen)
- Hur kunde man få utländska studerande som en del av samhället?! (Invandrargruppen)
- Dialogen behöver också kompletteras med s.k. stora möten. (Kommunen)

- Genom en öppen dialog och genom att fråga kan vi få reda på vad invandrarna behöver. (Kultur och Idrott)
- Idealismen bör organiseras bättre! Får ej vara för politiskt. (Volontärer)
- Viktigt att alla inte gör samma sak. Inte heller att det blir en intern diskussion. Vi måste få med de nyinflyttade! Viktigt att informera om erfarenheter till varandra. (Volontärer)
- Ett öppet daghem dit invandrarkvinnor kan komma med sina barn och möta andra kvinnor. (Kultur och Idrott)

6. Sammanfattning

Mot ett samarbetsnätverk?

Under senare år har invandrarnas samhälleliga deltagande uppmärksammats allt mer, delvis p.g.a. av *Lagen om främjande av integration* (1386/2010) som framhäver grundandet av samarbetsorgan med kommuner, inom en kommun eller mellan flera, samt med andra organ som samarbetar för främjande av etniska relationer. Tills vidare har det inte funnits något samarbetsorgan i form av ett nätverk eller ett invandrarråd mellan myndigheter och invandrare i Jakobstadsregionen som skulle representera invandrarnas intressen. Målsättningen med denna utredning var för det första att utreda om det finns behov av ett samarbetsorgan och för det andra kort beskriva de existerande invandrarråden eller nätverken, samt utarbeta en modell för det kommande samarbetsorganet i Jakobstadsregionen. Denna utredning vill även belysa invandrarnas möjligheter att delta i byggandet av lokaldemokrati och av ett mångkulturellt samhälle i Jakobstadsregionen. Ett samarbetsorgan mellan invandrare och myndigheter och aktörer från tredje sektorn kan vara vägen att förstärka invandrarnas deltagande i de frågor som berör deras integration i samhället.

Forskningsmaterialet bestod av invandrare som har bott i Jakobstadsregionen mindre än 3 år (63 personer) och mer än 3 år (5 personer) och av invandrarråd/nämnder i Finland, d.v.s. information från 15 kommuner. Utöver detta kontaktades 63 förtroendevalda i Jakobstadsregionen av vilka 43 (i Jakobstad) kontaktades per e-mail och 20 (Larsmo, Kronoby, Nykarleby och Pedersöre) per telefon. I april ordnade Utvecklingsbolaget Concordia, Integrationsenheten i Jakobstadsregionen och Migrationsinstitutet/Centret för Svenskfinland ett seminarium 'Forum för dialog och interaktion' i Jakobstad. Avsikten med seminariet var att skapa nya kontakter och en dialog mellan aktörerna samt att utreda om det behövs ett rådgivande samarbetsnätverk mellan myndigheter, invandrare och tredje sektorn i Jakobstadsregionen. Dessa aktörer indelades i följande smågrupper för Walking Caféet: arbetsliv, invandrare, kommunerna & beslutfattarna, kultur och idrott, utbildningen, social- och hälsovården och volontärerna. Walking caféet utgjorde även ett viktigt tillägg till forskningsmaterialet. Aktörerna kom fram med intressanta åsikter och tankar om hur ett samarbetsorgan kunde förverkligas, samt om dess för- och nackdelar. (Se Tabell 8. Resultat).

Förutom av ovannämnda informanter insamlades information från femton kommuner som kunde tänkas ha någon typ av samarbetsorgan mellan myndigheter och invandrare. Forskningsmaterialet bestod både av landsbygdskommuner och av större städer för att få en omfattande bild av kommuners samarbetsorgan.

Tabell 8. Sammanfattning över resultaten

Invandrarnas åsikter
<ul style="list-style-type: none">• Ett samarbetsorgan behövs. Vi behöver gemensamma möteslokaler• Ett nätverk kunde vara bra, ett invandraråd kunde vara för krävande, åtminstone i början• Invandrarnas egna aktiva roller borde tas i hänsyn• Invandrarna är inte en homogen grupp utan består av många etniska grupper. Dessa grupper har flera olika intressen och frågor• Tredje sektorns roll är väldigt viktig! Föreningar och församlingar organiserar aktuell integrerande verksamhet i Jakobstadsregionen• Många önskade sig mera kontakt med de lokala invånarna och få en möjlighet att få umgås på svenska och/eller på finska. Föräldrarna önskade även svensk- och finskspråkiga vänner till sina barn.
De förtroendevalda åsikter
<ul style="list-style-type: none">• De flesta av de 25 förtroendevalda ansåg att ett samarbetsnätverk skulle vara bäst i Jakobstadsregionen, många ansåg att man borde undvika alltför tunga och formella samarbetsorgan• Förtroendevalda påpekade att ett samarbetsnätverk kunde ge dem nya insikter om hur man kunde förbättra invandrarnas integrering till samhället och ge dem kunskap om invandrarnas kulturbakgrund• Invandrare kunde höras i frågor som direkt relaterar till dem och inbjudas till temaseminarier• Ett samarbetsorgan är viktigt för att invandrarnas röster skall höras. Det kan fungera som en kanal för deras intressen• En del förtroendevalda ansåg att utan ett politiskt mandat så kan invandrarna inte få sina åsikter hörda, m.a.o. ett invandraråd i framtiden kunde vara ett lämpligt alternativ på samma sätt som ungdomsråden i vissa kommuner.

Walking Caféets synvinklar

- Deltagarna röstade för nätverksmodellen, men en del påpekade bl.a. att: Det skall inte vara för formellt eller för politiserat
- Ett nätverk skall ha en dynamisk koordinator, det skall fungera informellt, vara flexibelt, det skall vara tvåspråkigt och organisera även stora möten
- Nätverket kunde bestå bl.a. av invandrare, myndigheter, förtroendevalda, tredje sektorn, företagen, Österbottens förbund
- Samarbetsorganet/nätverket behövs för att utbyta information. Invandrarna behöver mera information om t.ex. hur rekryteringsprocessen går till och allmänt om social- och hälsovårdsärenden. Personalen inom social- och hälsovård behöver även information om kulturskillnader
- Nätverket borde ha en låg tröskel för alla, lätt att delta och komma med!

Följande kommuner fick ett enkätformulär med fokus på ett samarbetsorgans funktion och struktur: Björneborg, Esbo, Helsingfors, Kajana, Karleby, Kotka, Kuopio, Lahtis, Salo, Tammerfors, Tavastehus, Uleåborg, Vanda och Vasa. Kommunernas samarbetsorgan bestod för det mesta av invandrarråd eller mångkulturella nämnder, och i enstaka fall av nätverk.

På basen av sammansättningen och funktionen indelades samarbetsorganen in i fyra olika modeller som kategoriserades som klassiska, institutionella, postmoderna och nätverksmodell.

Den *klassiska* modellen kännetecknas av legitim, traditionell och karismatisk sammansättning. Här framhävs invandrarföreningarnas betydelse och hur nämndens ordförande vidare framför nämndens intressen med mera.

Den *institutionella* modellen kännetecknas av partipolitiska val där man inte har valt representanter från invandrarföreningar. Problem kan uppstå med att få olika invandrargruppers röster hörda i nämnden, men å andra sidan ifall representation skulle baseras på invandrarföreningar så skulle det finnas en risk att mindre etniska grupper skulle få ännu mindre synlighet.

I den *postmoderna* modellen har man försökt undvika representationsmodellen genom att använda sig av olika mångsidiga valkriterier av representanter och poängterat bland annat de enskilda personernas intresse och motiv att ställa upp som kandidat, d.v.s. att personen är motiverad och har tid att satsa på att delta i verksamheten.

I *nätverksmodellen* har man löst demokratifrågan genom att inte grunda ett råd utan i stället ha ett flexiblere nätverk som består av arbetsgrupper som

leds av en koordinator. Det är den sistnämnda modellen som ser ut att passa bäst även till Jakobstadsregionen.

Ett regionalt samarbetsnätverk (en koordinator + regionala arbetsgrupper) kunde vara första steget mot en förbättrad dialog.

Tabell 9. Rekommendationer

- För att etniska minoriteter med invandrar- och flyktningbakgrund skall få sina röster hörda i Jakobstadsregionen är det väsentligt att ett samarbetsnätverk grundas mellan invandrare, myndigheter och tredje sektorn.
- Ett samarbetsnätverk rekommenderas där nätverket består av en koordinator samt av arbetsgrupper. Fördelen med ett nätverk är att koordinatören har mera utrymme och flexibilitet att skapa kontakter och spelregler tillsammans med andra aktörer utan institutionella krav. Nackdelen är att det kan vara tidskrävande att skapa tillit och dynamik mellan medlemmarna och vinna deras förtroende. Viktigt är att man definierar målsättningen för verksamheten samt själva syftet med samarbetsnätverket. Efter det kan en gemensam modell för ett samarbetsnätverk eller dylikt tas i bruk.
- Ett formellt invandrarråd kunde ge ett politiskt mandat åt aktörerna, men samtidigt kunde det vara problematiskt bland annat av följande orsaker: För tillfället torde det inte finnas personer med utländsk bakgrund som kunde representera de förtroendevalda i rådet, det finns även brist på invandrarföreningar i Jakobstadsregionen. Med andra ord, det går inte att välja representanter på basen av invandrarföreningar p.g.a. av deras ringa antal. Det logiska skulle vara en representation på basen av de etniska grupperna eller på basen av de största språkgrupperna. Det här var bland annat en av valkriterierna då det rådgivande organet för invandrarärenden i Helsingfors grundades.
- Det är inte tillräckligt att det grundas ett samarbetsnätverk som representerar invandrarernas intressen. I själva modellen bör man även ta hänsyn till en likvärdig behandling av dess medlemmar och möjliga ojämlikheter mellan de olika etniska grupperna och kön (Moller Okin 1999). Därför är det viktigt att man redan vid valet av medlemmar tar hänsyn till urvalskriterier såsom kön, etnicitet och ålder.

Litteratur

- 1386/2010. Lag om främjande av integration. Åtkomstsätt: <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2010/20101386>
- Ahrne, Göran (1990). *Agency and Organization: Towards an Organizational Theory of Society*. London. Sage Publication.
- Blomberg-Kroll Helena, Annika Forsander, Christian Kroll, Perttu Salmenhaara & Matti Similä (red.) (2008). *Sameness and Diversity: The Nordic Welfare State Model and the Integration of Immigrants on the Labour Market*. Helsinki: University of Helsinki.
- Castells, Manuel (1999). *Informationsåldern: ekonomi, samhälle och kultur*. Göteborg. Daidalos.
- Castles, Stephen and Miller, Mark (2009). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. 4th Ed. New York: The Guilford Press.
- Dahlstedt, Magnus (2005). *Reserverad demokrati: Representation i ett mångkulturellt Sverige*. Umeå. Boréa.
- Finlands officiella statistik (FOS): *Flyttningsrörelsen* [e-publikation]. Helsinki: Statistikcentralen [hänvisat: 29.3.2016]. Åtkomstsätt: http://www.stat.fi/til/muutl/tau_sv.html
- Flemming, Mikkel (red.) (2003). *Invandrerorganisationer i Norden*. Akademiet for Migrationsstudier i Danmark. Nordisk Ministerråd, NORD 2003:11.
- Jeperson, Ronald L. (1991). Institutions, Institutional Effects, and Institutionalism. Walter W. Powell and Paul J. DiMaggio (eds.) *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago. University of Chicago Press: 143–163.
- Kivisto, Peter & Wahlbeck, Östen (2013): *Debating Multiculturalism in the Nordic Welfare States*. Houndmills: Palgrave.
- Linder, Ulla (2014). *Handbok i flyktingmottagning*. För personal inom samarbetsområdet för Jakobstad, Nykarleby, Pedersöre, Larsmo och Kronoby. Verkställt inom europeiska flyktingfondens projekt: Samarbete, 2013–2014.
- Lyotard, Jean-François (1985): *Tieto postmodernissa yhteiskunnassa*, Vastapaino, Jyväskylä
- Moller Okin, Susan (1999). Is Multiculturalism bad for Women? Joshua Cohen, Matthew Howard & Martha C. Nussbaum (red.) *Is Multiculturalism bad for Women?* Princeton. Princeton University Press.
- Punnonen, Seija (2014). *Monikulttuurinen kulttuuritoiminta Pohjanmaan maakunnassa*. Pohjanmaan liiton julkaisuja 2014/1. Åtkomstsätt: <http://www.obotnia.fi/assets/1/Publikationer/Monikulttuurinen-Pohjanmaa.pdf>
- Saksela-Bergholm, Sanna (2015). Invandrarföreningar som brobyggare mellan invandrare och det finländska samhället. I Mika Helander och Karin Creutz (red.) *Tala om mångfald! Minoriteter, media och kulturpolitik i Finland*. SSKH Skrifter. Helsingfors universitet.

- Saksela-Bergholm, Sanna (2009). *Immigrant Associations in the Metropolitan Area of Finland*. Forms of Mobilisation, Participation and Representation. SSKH Skrifter 27. Helsingfors universitet. Doktors avhandling.
- Wadenström, Ralf. Tredje läsningen. *Postmodernism*. Åtkomstsätt: <http://www.wadenstrom.net/europa/av3.htm>
- Verba, Sidney, Norman H. Nie, Jae-On Kim (1978). *Participation and Political Equality: A Seven-Nation Comparison*. New York: Cambridge University Press.
- Weber, Max (1980). The three types of legitimate rule. In Amitai, Etzioni and Edward, W. Lehman (eds.) *A sociological reader on complex organisations*. Third edition. New York. Holt, Rinehart and Winston, Inc. 4–10.

Yhteenveto

Kotoutumisen edistämistä koskevan lain (1386/2010) mukaan kunta tai useammat kunnat voivat perustaa yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa neuvotelukunnan edistämään maahanmuuttajien kotoutumista. Tällainen maahanmuuttaja- tai monikulttuurisuusneuvosto onkin perustettu moneen Suomen kuntaan. Niiden keskeisin tehtävä on seurata kuntien kotouttamisohjelmaa.

Ulkomaalaistaustaisten asukkaiden määrän lisääntyminen Pietarsaaren alueella on synnyttänyt tarpeen vahvistaa maahanmuuttajien asemaa paikallisyhteisössä. Nykyään Pietarsaaren väestöstä noin 4,4 % on ulkomaalaistaustaisia (Tilastokeskus 7.6.2016).

Tämän selvityksen tarkoituksena on löytää alueelle sopiva maahanmuuttajaneuvoston malli, jossa maahanmuuttajat, viranomaiset ja kolmas sektori voivat kohdata toisensa. Selvityksen pohjana käytettiin jo olemassa olevaa tietoa maahanmuuttajaneuvostoista sekä kerättiin uutta aineistoa. Kiinnostuksen kohteina olivat etenkin maahanmuuttajaneuvostojen rakenteet, toimintatavat ja yhteistyömuodot.

Tutkimusaineisto koostui neljästä osasta:

- 1) Pietarsaaren alueella asuvien maahanmuuttajien haastatteluista,
- 2) Pietarsaaren alueen valtuutetuille lähetetystä kyselystä (sähköpostitse ja puhelimitse),
- 3) Viiteentoista Suomen kuntaan lähetetystä kyselystä, jolla selvitettiin kyseisen kunnan maahanmuuttajaneuvoston rakennetta,
- 4) "Interaktiivinen foorumi" -seminaarista tuotetusta aineistosta.

Selvityksessä etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Tarvitaanko Pietarsaaren alueella yhteistyöelintä edustamaan maahanmuuttajia?
- Millä tavoin rakentava dialogi maahanmuuttajien, päättäjien ja muiden tahojen kanssa saadaan syntymään?
- Millä tavalla yhteistyöverkosto voi käytännön tasolla edustaa maahanmuuttajien mielipiteitä ja toiveita?
- Mitä toimenpiteitä tarvitaan, jotta maahanmuuttajien kotoutuminen Pietarsaaren alueelle onnistuisi?

Maahanmuuttajaneuvostot tai vastaavat yhteistyöelimet voidaan luokitella neljään yhteistyömalliin: klassiseen, institutionaaliseen, postmoderniin ja verkostomalliin.

Klassisessa mallissa on hallitus, varajäsenet ja puheenjohtaja. Tässä puheenjohtajalla on keskeinen rooli. Muun muassa Espoo, Turku ja Vaasa edustavat tätä mallia.

Institutionaalinen malli tarkoittaa käytännössä sitä, että edustajat valitaan maahanmuuttajaneuvostoon puoluejaon mukaisesti. Esimerkiksi Vantaan kaupungissa maahanmuuttajaneuvosto on järjestetty kyseisellä tavalla. Tämän mallin valintaa perustellaan sillä, että on vaikeaa löytää puolueetonta tapaa valita edustajia maahanmuuttajajärjestöistä.

Kolmannen eli postmodernin mallin mukaan neuvoston edustajat valitaan monipuolisten kriteerien kuten sukupuolen, iän ja etnisyyden mukaan. Tämän mallin tavoitteena on paitsi vähemmistöjen edustaminen, myös tasapuolisuuden saavuttaminen.

Neljäs eli verkostomalli koostuu sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoista. Kyseessä on joustavasti organisoitu verkosto, jossa maahanmuuttajien kanssa yhteistyötä tekevät työryhmät toimivat koordinaattorin johtamina. Tämä järjestely on todettu toimivaksi muun muassa Kuopiossa ja Kotkan seudulla.

Tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että näistä malleista verkostomalli sopisi parhaiten Pietarsaaren alueelle. Sitä kannatettiin laajasti sekä maahanmuuttajien että päättäjien keskuudessa. Malli keräsi suosioita etenkin sen organisatorisen joustavuuden vuoksi.

Lopuksi voidaan todeta, että jos Pietarsaaren alueelle perustetaan yhteistyöelin, siinä on otettava huomioon eri-ikäiset ja eri sukupuolta olevat maahanmuuttajat, sekä huomioitava muutenkin maahanmuuttajien intressit mahdollisimman laajasti.

Bilagor

Bilaga 1

Bästa förtroendevalda i Jakobstadsregionen,

Jag heter Sanna Saksela-Bergholm. Jag jobbar som forskare vid Helsingfors universitet. Utvecklingsbolaget Concordia, Integrationsenheten i Jakobstadsregionen och Migrationsinstitutet/Centret för Svenskfinland har beställt en utredning vars syfte är reda ut om det finns ett intresse för ett samarbetsnätverk i Jakobstadsregionen.

I dag finns inget gemensamt samarbetsorgan som kunde representera invandrarna och deras intressen i Jakobstadsregionen. Är det nu rätt tid att etablera ett samarbetsnätverk? Syftet skulle vara att öka dialogen mellan invandrarna och övriga samhällsaktörer, främja deltagande och påverkan av samhällsutvecklingen i Jakobstadsregionen.

Jag skulle vara tacksam för din medverkan i utredningen. Vänligen besvara nedanstående frågor i ett e-mail. I fall ni istället önskar en diskussion kan ni kontakta mig per telefon (040-8431 333).

1. *Finns det behov av ett samarbetsnätverk i Jakobstadsregionen?*
2. *Vad krävs för att invandrare, beslutsfattare och övriga aktörer skall kunna föra en dialog med varandra?*
3. *Hur kan ett samarbetsnätverk föra fram invandramas åsikter på ett konkret sätt?*
4. *Vilka medel behövs för en lyckad integrering av invandrare till Jakobstadsregionen?*

Jag vill även bjuda er på vårt kommande seminarium 'Forum för dialog och interaktion' i Jakobstad som arrangeras den 14.4. kl. 12.00–15.30: Se programmet: <http://jregforum.strikingly.com/>

Vänligen svara före den 18.3.2016
Med vänlig hälsning.

Sanna Saksela-Bergholm

Bilaga 2

Behöver vi ett invandrarråd? En kartläggning över intresset för ett invandrarråd i Jakobstadsregionen

Sanna Saksela-Bergholm, Pol.dr. Helsingfors universitet,
e-mail: sanna.saksela@helsinki.fi

Målsättningen

- Målsättningen var att kartlägga om det finns ett behov av ett samarbetsorgan i form av ett nätverk eller ett invandrarråd mellan invandrare, myndigheter och tredje sektorns aktörer i Jakobstadsregionen.
- Utredningens andra mål vara att kort beskriva andra invandrarråd eller nämnder som finns i Finland och utarbeta en lämplig modell för det kommande invandrarrådet/samarbetsorganet i Jakobstadsregionen.
- Tidsperioden för utredningen: februari–april 2016

Forskningsmaterial

- Invandrare som har bott i Jakobstadsregionen mindre än 3 år (63 personer) och mer än 3 år (5 personer) / Invandrarråd/nämnder i Finland, d.v.s. information från 15 kommuner/ 43 Stadsfullmäktige kontaktades i Jakobstad

Resultat

- Fyra samarbetsmodeller

Klassisk

- Sammansättning Tjänstemän som nämns i integrationslagen Representerar för invandrarföreningar. Utvärderar det mångkulturella programmet. T.ex. Åbo (grundades 2015), Vasa

Institutionell

- Sammansättning: Tjänstemän som nämns i integrationslagen. Utvärderar det mångkulturella programmet. Representerar från politiska partier. T.ex. Vanda och Esbo.

Postmodern

- Sammansättning: Tjänstemän som nämns i integrationslagen Representerar med invandrarbakgrund. Följer det mångkulturella programmet, men utvärderar det inte. Uleåborgs kriterier tar hänsyn till bl.a. kön, etnicitet och ålder noggrant, (totalt 11 valkriterier). T.ex. Uleåborg, Karleby.

Nätverk

- Inget invandrarråd. I stället ett aktivt nätverk som består bl.a. av arbetsgrupper för invandrarnas inläring, småbarnsfostran, ungdomsnätverk, det "mångkulturella biblioteket", arbetsgruppen för likabehandling m.m. Nätverket har en egen koordinator som är ansvarig för sammansättningen. T.ex. Kuopio.
- Invandrarnas synpunkter:
- Tredje sektorns verksamhet är väldigt viktig – motverkar segregering och depression.
- De flesta informanterna skulle gärna umgås med lokalbefolkningen och använda svenska/finska dagligen.
- Ett bättre samarbete behövs: "för tillfället diskuterar invandrare och myndigheter i två olika rum".

Några slutsatser

- Ett regionalt samarbetsnätverk (en koordinator + regionala arbetsgrupper) kunde vara första steget mot en förbättrad dialog.
- Gemensamma spelregler måste skapas och kriterier för urval av medlemmar till nätverket.
- Och innan det: Vad är målsättningen? Syftet med samarbetsnätverket?
- Efter det kan en gemensam modell för ett samarbetsnätverk eller dylikt tas i bruk.

Bilaga 3

Invandrarråd

Kommun	Internetsida eller dylik information
Esbo	http://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Paatoksenteko/Neuvottelukunnat_ja_neuvostot/Monikulttuuriasiain_neuvottelukunta
Helsingfors	http://www.hel.fi/www/kanslia/fi/paatoksenteko/maahanmuutto-kotoutumisasiat
Salo	http://www.salo.fi/attachements/2014-09-29T12-53-26187.pdf
Tammerfors	http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/paatoksenteko/toimikunnat-neuvottelukunnat-ja-saatiot/maahanmuuttajaneuvosto.html
Uleåborg	http://www.ouka.fi/oulu/maahanmuuttajaneuvosto
Vasa	https://www.vaasa.fi/maahanmuuttajaneuvosto-2015-2016
Åbo	http://www.turku.fi/monikulttuurisuusneuvosto

**MIGRATIONS-
INSTITUTET**

PUBLIKATIONER 5

ISBN 978-952-7167-15-1 (tryckt)

ISBN 978-952-7167-16-8 (eBook)

ISSN 2343-3507 (tryckt)

ISSN 2343-3515 (eBook)

www.migrationinstitute.fi